

การจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทขิล (เมืองแก่น) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

Museum Management of Inthakin Potteries Site (Muang Kaen) Mat Tang
District, Chiang Mai Province with Community Participation

พัสนีย์ เฉลยจรรยา *

Passanee Chaleyjunya

ดร.วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์**

Dr.Woralun Boonyasurat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบท ประวัติความเป็นมา สภาพแวดล้อมที่ตั้ง วัตถุประสงค์ของ คุณค่า ความสำคัญและสภาพการณ์และปัญหาของพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทขิล (เมืองแก่น) อำเภอแม่แตง จังหวัด เชียงใหม่และเพื่อศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่รวมถึงเพื่อเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทขิล (เมือง แก่น) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่โดยกระบวนการ มีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่นโดยใช้วิธีการศึกษาในรูปแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research) และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า วิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทขิล (เมืองแก่น) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น ในรูปแบบที่ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบลักษณะนี้ จะสามารถปฏิบัติให้ เกิดผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะขณะนี้ชาวบ้านชุมชนเทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนาให้ความสนใจการ ค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีและมีความเข้าใจถึงความสำคัญ ให้ความสำคัญร่วมใจ สนับสนุน แหล่งเตาแห่งนี้ ตั้งอยู่ในหมู่บ้านสันป่าตองอันเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความเหมาะสมที่จะสนับสนุนให้ อนุรักษ์และพัฒนาเป็นศูนย์การศึกษาเทคโนโลยี การผลิตเครื่องถ้วยชามโบราณของล้านนารวมถึงเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดี (Archaeological Site-Museum) เพื่อให้ ประชาชนผู้สนใจได้แวะไปเที่ยวชมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น

คำสำคัญ: การจัดการพิพิธภัณฑ์ / เตาเผาเครื่องเคลือบดินเผาโบราณอินทขิล (เมืองแก่น)

* นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** รองศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the context, background, environment, location, objects, value, importance, circumstances, and problems of Inthakhin Archaeological Site and Pottery Museum, Mae Taeng District, Chiang Mai. The study includes the historical, social, and cultural background of Mueang Kaen Pattana, Mae Taeng District, Chiang Mai to offer the management for Inthakhin Archaeological Site and Pottery Museum through the participation from local people as local learning center and cultural tourism. The interdisciplinary and descriptive research showed that: The management for Inthakhin Archaeological Site and Pottery Museum through the participation from local people as local learning center and cultural tourism can be succeeded because local people in Mueang Kaen Pattana are interested in the archaeological discovery. They also give precedence to local cooperation. The ceramic kiln sites are located at Ban San Pa Tong, an important tourist attraction in Chiang Mai. The sites should also be conserved and developed as the educational center of the ancient Lanna earthenware and the archaeological site museum for all visitors to study the cultural tourism.

Keywords: Managing the Museum / Ancient Porcelain Kilns Inthakin (Muang Kaen)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองแกมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานหลายร้อยปีซึ่งเป็นชุมชนโบราณก่อตั้งมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรล้านนาตั้งแต่สมัยพญามังรายครองเมืองเชียงใหม่ ผู้คนในล้านนาสมัยนั้นสร้างสรรค์วัฒนธรรมอารยธรรม วัฒนาอารามกำแพงเมืองคูโบราณสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ คิดค้นเทคโนโลยี ผลิตศิลปกรรม วรรณกรรมและหัตถกรรมต่าง ๆ ทั้งไว้เป็นหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีค่าอย่างยิ่งบริเวณเมืองแกนี้มีที่ราบที่กว้างขวางและในอดีตเรียก พื้นที่ว่า “พินนา” พินนา มีหน้าที่หลักสำคัญอยู่ 2 ประการ ประการแรกได้แก่การส่งส่วยให้แก่เมืองแม่ ได้แก่ข้าว อาหาร เพื่อใช้เป็นเสบียงในยามสงครามและอีกประการหนึ่งคือการเกณฑ์แรงงานเพื่อทำงานสาธารณะต่างๆ และแรงงานเพื่อเป็นทหารในยามสงคราม (รังสรรค์ จันต๊ะ และคณะ, 2548, หน้า 8)

พินนาเมืองแก ปัจจุบันคือบริเวณพื้นที่ตำบลอินทิล (เขตเทศบาลตำบลเมืองแก) ตำบลบ้านเป้า ตำบลช่อแลและตำบลแม่หอพระบางส่วน ในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งใน สมัยอดีตเป็นพื้นที่ก่อตัวของเขตความสัมพันธ์ของชุมชนขนาดใหญ่ ที่เรียกว่า “โหล่ง” และเป็นพื้นที่ของการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ ซึ่งจากหลักฐานใน การขุดค้นพบแหล่งเตาเผาโบราณจำนวนมากที่ชุมชนบ้านสันป่าตองกระจายอยู่ทั่ว

แหล่งเตาเผาโบราณบริเวณพื้นที่ตำบลอินทิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเป็นแหล่งเตาเผาเครื่องถ้วยชาม (Ceramic kiln sites) ซึ่งเป็นแหล่งใหม่ล่าสุด เมื่อปีพุทธศักราช 2535 โดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่ จากการสำรวจพบหลักฐานเตาเผาเครื่องถ้วยชามในพื้นที่ 3 แห่ง 1) บ้านสันป่าตอง ตำบลอินทิล 2) เนินขุมริมห้วยช้างตาย ผังใต้ ทางทิศเหนือของค่ายนเรศวรมหาราช ในเขตป่าเบญจพรรณ พื้นที่ของกองกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33 3) ริมห้วยช้างตายผิงเหนือด้านหลังวัดมิดกา ปัจจุบันบริเวณที่พบซากเตาเผา เป็นที่ดินของเอกชนจากการขุดพบซากเตาเผาและเตาภาชนะดินเผาและ

เครื่องถ้วยชามประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์และศึกษา อันเป็นหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์สำคัญของประเทศไทย และยังเป็นแหล่งเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ของล้านนา มีอายุระหว่าง 500-600 ปี หลักฐานที่พบ ส่วนใหญ่เป็นเครื่องถ้วยชามที่เป็นถ้วยชามเนื้อแกร่ง เคลือบสีเขียวอ่อนหรือเขาสดหรือสีลาด (Light green glazed stoneware/celadon ware) และชนิดเคลือบสีน้ำตาล (greenish brown glazed stoneware) โดยใช้ดินสีขาวคุณภาพเยี่ยมเทียบได้กับเครื่องถ้วยชามสังคโลกของศรีสัชชนาลัยและเครื่องถ้วยชามที่ผลิตจากเตापาน จังหวัดเชียงราย ที่สำคัญยังพบชิ้นส่วนภาชนะ ดินดิบ (Pre-fired ceramic) ปั้นจากดินสีขาว ซึ่งยังไม่เคยพบ ณ แหล่งเตาโบราณที่ใดมาก่อน ในประเทศไทยอันเป็นหลักฐานสำคัญทางโบราณคดีที่จะช่วยให้ทราบถึงกระบวนการ และขั้นตอนการผลิตเครื่องถ้วยชามของล้านนาได้เป็นอย่างดี (สาธิต ไพรชาญจิตร์ และคณะ, 2533, หน้า 9-11) ด้วยแหล่งเตาอินทิลเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีความสำคัญอย่างมากทั้งทางด้านวิชาการโบราณคดีและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของอาณาจักรล้านนาเพราะเป็นแหล่งผลิตเครื่องถ้วยชามในอดีตแหล่งใหม่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งเตาเผาและตัวอย่างเศษถ้วยชามที่มีมากถึง 4 แห่ง ซึ่งจากการขุดค้นแหล่งเตาเผาในภาคเหนือตอนบนยังไม่เคยพบ แหล่งใด ที่มีความสมบูรณ์สวยงามเช่นนี้มาก่อน ดังนั้นจึงมีการสนับสนุนให้อนุรักษ์และพัฒนาเป็นศูนย์การศึกษาเทคโนโลยีการผลิตเครื่องถ้วยชามโบราณของล้านนารวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมในรูปแบบของ พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดี (Archaeological site-museum) เพื่อให้ประชาชนผู้สนใจได้แวะไปเที่ยวชมในขณะที่มีการศึกษาสำรวจทางโบราณคดีก็ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพิพิธภัณฑ์ เป็นสถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อรวบรวม สงวนรักษาและจัดแสดงวัตถุสิ่งของ อันมีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ค้นคว้าและความเพลิดเพลิน (นิคม มูลิกะคามะ และคณะ, 2521, หน้า 3) ตลอดถึงจัดตั้งเพื่อการศึกษาสำหรับประชาชนให้เป็นสถานที่ศึกษาตามอัธยาศัยเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

พิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) ตั้งอยู่ที่หมู่ 11 บ้านสันป่าตอง ตำบลอินทิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบริเวณขุดพบแหล่งเตาเผาอินทิลเมืองแกน ซึ่งนับว่าเป็นการค้นพบที่สำคัญทั้งทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เพราะเป็นการยืนยันว่า "ทุ่งพันแอกพันเผือเมืองแกน" ที่มีมาตั้งแต่สมัยพญามังราย (พุทธศักราช 1801-1854) นั้นมีอยู่จริงตามประวัติศาสตร์ล้านนา นอกจากนั้นยังมีความสำคัญทางโบราณคดี เพราะแหล่งที่ค้นพบนี้มีความสมบูรณ์ทั้งเตาเผาและตัวอย่างเศษถ้วยชาม ซึ่งในภาคเหนือตอนบนยังไม่เคยพบแหล่งใดที่มีความสมบูรณ์สวยงามเช่นนี้มาก่อนและภายในพิพิธภัณฑ์ได้ดำเนินการจัดแสดงวัตถุสิ่งของที่ขุดพบ ประวัติความเป็นมาและมีการฝึกอบรมเครื่องปั้นดินเผาให้กับชาวบ้านโดยการจัดฝึกอบรมและจัดการอาชีพทำเครื่องถ้วยชามถือเป็นการสร้างอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดีอีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) มีชีวิตชีวา มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

แต่ปัจจุบันด้วยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองที่เกิดขึ้น ในล้านนา โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ประกอบกับพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาอินทิล (เมืองแกน) ที่เคยเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีความสำคัญอย่างสูงยิ่ง ทั้งทางด้านวิชาการโบราณคดีและประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยวตลอดถึงที่เคยเป็นแหล่งฝึกอบรมเครื่องถ้วยชามที่สร้างอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนนั้นขาด

และจากเหตุผลนี้เองทำให้ผู้ศึกษาเกิดคำถามขึ้นว่า ถึงแม้ว่าพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิลจะจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นทางการแล้วก็ตาม แต่ยังคงขาดการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร อีกทั้งชุมชนท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาการตลาดทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนของตนเองและในมุมมองของการเป็นนักจัดการศิลปะและวัฒนธรรม ผู้ศึกษาจึงคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะมีการพัฒนาพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน)

ที่ทรงคุณค่า ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่นเหมือนกับพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ที่พัฒนาจนประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้ศึกษา จึงมีความเห็นว่าต้องศึกษาองค์ความรู้ บริบท ประวัติความเป็นมา ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน สภาพแวดล้อมที่ตั้ง วัตถุประสงค์ คุณค่าความสำคัญและสภาพปัญหาของพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) และทำการศึกษารูปแบบ วิธีการจัดการตลอดถึงความพร้อมของชุมชนในการที่จะจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) และเมื่อทำการศึกษาแล้วนำผลที่ได้มาเสนอรูปแบบการจัดการและพัฒนาพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ในฐานะแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของท้องถิ่นและระดับชาติอย่างยั่งยืนนี้เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างสูงสุดรวมถึงสามารถคงคุณค่า อัตลักษณ์ รักษาภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและเพิ่มเศรษฐกิจในท้องถิ่นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท ประวัติความเป็นมา สภาพแวดล้อม ที่ตั้ง และผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผาแหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) ตลอดจนการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) ตำบลอินทิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน)
3. เพื่อเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาภาคเอกสารทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎี
เป็นขั้นตอนแรกของการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคเอกสารในบริบทที่เกี่ยวกับภูมิหลังท้องถิ่น แหล่งขุดศึกษาทางโบราณคดีแหล่งเตาเผาอินทิล และการศึกษาด้านทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล เรื่องการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การบริหารพิพิธภัณฑ์ และแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีรวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ ด้วยวิธีการสืบค้นข้อมูลและเรียบเรียงลำดับความสำคัญ
2. ศึกษาบริบท สภาพแวดล้อมที่ตั้ง ประชาชน สังคม เศรษฐกิจ ประเพณี วัฒนธรรม เมืองแกน ตำบลอินทิล ตำบลบ้านเป้า ตำบลชลอแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
3. ศึกษาข้อมูลพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล ความเป็นมา ปัญหาและสภาพแวดล้อม อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
4. การศึกษาเครื่องมือเพื่อหารูปแบบและวิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
 - 4.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 4.2 การศึกษารูปแบบและวิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

5. การวิเคราะห์เพื่อเสนอรูปแบบและวิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืนและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

วิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น ในรูปแบบที่ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบลักษณะนี้ จะสามารถปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะขณะนี้ชาวบ้านชุมชนเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา ให้ความสนใจการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีและมีความเข้าใจถึงความสำคัญ ให้ความสำคัญ ร่วมมือ ร่วมใจ สนับสนุน แหล่งเตาแห่งนี้ตั้งอยู่ในหมู่บ้านสันป่าตองอันเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญของ จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความเหมาะสมที่จะสนับสนุนให้อนุรักษ์และพัฒนาเป็นศูนย์การศึกษาเทคโนโลยี การผลิตเครื่องถ้วยชามโบราณของล้านนารวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดี (Archaeological Site-Museum) เพื่อให้ประชาชนผู้สนใจได้แวะ ไปเที่ยวชม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ศึกษาสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

รูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น พบว่าการบริหารและการจัดการแหล่งโบราณคดี ในขั้นต้นควรเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่ เมื่อมีการสร้างพิพิธภัณฑ์และเปิดเป็นทางการแล้วได้มอบหมายให้เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนารับผิดชอบ การจัดการและบริหารโดยมีจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่แตง ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 6 เชียงใหม่ เป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิดซึ่งจะเป็นการกระจายอำนาจความรับผิดชอบให้ท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวนโยบายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่สงวนสิทธิ์ทรัพยากรไว้เป็นของรัฐส่วนกลางและให้ผู้บริการสูงสุดในการปฏิบัติ และสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทางวัฒนธรรมใหม่ อย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม และศูนย์การเรียนรู้ขึ้นตามหัวเมืองต่างๆ ในภูมิภาค(พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ไทย, 2547, หน้า 31) ต่อมาภาคประชาชนเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่องานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมากขึ้น เมื่อสังคมไทยมีการปฏิรูปกฎหมายครั้งสำคัญที่ยอมรับสิทธิของชุมชนมากขึ้น เช่น “พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2537” คือการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ คือ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี และให้สิทธิแก่ท้องถิ่นในการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูและเปิดช่องทางให้เป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนนี้สามารถสร้างแหล่งเรียนรู้ให้กับท้องถิ่นได้ รวมถึงสร้างความแข็งแกร่งในชุมชนได้ด้วยการร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชากรในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 เป็นแบบแผนเชิงคุณภาพของการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเสนอข้อมูลเรื่องการบริหารจัดการ การวางแผนงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลในพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่น
- 1.2 การทำงานร่วมของชุมชนและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นให้ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการแสดงให้เห็นจุดแข็งของชุมชน เพื่อเป็นแผนการของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของชุมชนอื่นๆที่ต้องการ
- 1.3 สามารถแสดงให้เห็นความต้องการของชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน
- 1.4 แนวคิดการแก้ไขปัญหาของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป็นข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอื่นที่ต้องการตัวอย่างงานวิจัย เพื่อปรับใช้กับปัญหาที่พบเหมือนกัน
- 1.5 เป็นแบบอย่างของการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไปได้โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารวิจัยนี้ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อสร้างแรงดึงดูดให้แก่ผู้เข้าชม รวมถึงการสร้างควมมีส่วนร่วมของชุมชน พัฒนาความรู้ท้องถิ่นให้เข้มแข็ง เพื่อการสืบทอดองค์ความรู้และให้เป็นความหวงแหนความเป็นชุมชน
- 2.2 ควรค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับชุมชนเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาเพื่อนำไปสู่การได้องค์ความรู้ใหม่ๆ รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนแนวการจัดการพิพิธภัณฑ์แหล่งเตาเผาอินทิล (เมืองแกน) ที่ถูกต้องโดยกระบวนการถ่ายทอดในแนวคิดของการมีส่วนร่วมของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- นิคม มูลิกะคามะ และคณะ.(2521).วิชาการพิพิธภัณฑ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ไทย. (2547). การก่อตัวของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นภายใต้นโยบายของรัฐ กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา.
- รังสรรค์ จันต๊ะ และคณะ.(2548).ทุ่งพันแอกพันเผือ พันนาเมืองแกน:เขตความสัมพันธ์บนฐานเศรษฐกิจ. สายันต์ ไพธัญญ์ พาสุข ดิษยเดช และประทีป เพ็งตะโก. (2533). แหล่งเตาล้านนา: เซรามิกส์ในประเทศไทย ชุดที่ 3.โครงการสำรวจแหล่งโบราณคดี ฝ่ายวิชาการ กองโบราณคดี กรมศิลปากร,(เอกสารกองโบราณคดีหมายเลข 6/2532). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมพันธ์ จำกัด.